

Disse sidene blir ikke oppdatert. Bruk www.nrk.no.

NRK.no

OM NRK MEDLEM MOBIL BUTIKK TEKST-TV BARN NRK P3

Hør alle NRKs
distriktssendinger
i NRK Nettradio

Bach eller Beatles?
-du finn dei her

MUSIKK

SØK

NRK NETTRADIO

NRK NETT-TV

TIL FORSIDA

NYHETER

SPORT

UNDERHOLDNING

MAT

MUSIKK

KULTUR

TV

RADIO

Her er du: NRK.no > [Programmer](#) > [Radioarkiv](#) > [Sånn er livet](#)

KANALER

[NRK P1](#)[NRK P2](#)[NRK P3](#)[NRK mPetre](#)[NRK Alltid Nyheter](#)[NRK Alltid Klassisk](#)[NRK Alltid Folkemusikk](#)[NRK P1 Oslofjord](#)[NRK Stortinget](#)[NRK Sámi Radio](#)[NRK1](#)[NRK2](#)[NRK1 Tekst-TV](#)[NRK2 Tekst-TV](#)[NRK1 Tegnspråk](#)[NRK i utlandet](#)[Programmer](#)[Programoversikt](#)

INFORMASJON

Tlf. 815 65 900

[Kontakt NRK](#)[Om NRK](#)[Ledige stillinger](#)[Presse](#)[Annonseinformasjon](#)[About NRK](#)

Si meg hva du spiser – og jeg skal si deg hvem du er

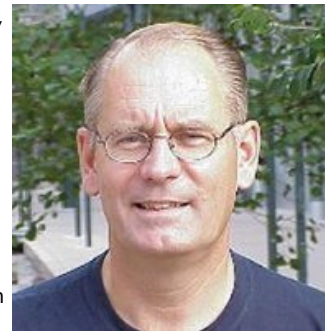
Vet du hvorfor du spiser påskelam? Hvorfor jødene og muslimene ikke spiser svin? Hvorfor kua er hellig hos hinduene? Og hvorfor katolikkene ikke spiser kjøtt langfredag? Si meg hva du spiser, og jeg skal si deg hvem du er - det er stikkord for Sånn er livets spenningsserie i påska.

Publisert 05.04.2004 11:42. Oppdatert 05.04.2004 14:49.

Kosher betyr "egnet", og er den maten som er tillatt for jøder. Kosherlovene baserer seg på to kapitler i Mosebøkene. Jødedommen er en lovreligion, med like mange forbud som det er dager i året, og like mange påbud som det er bein i kroppen. 50 av forskriftene i Toraen og Talmud omhandler mat.

Skalldyr

Mat er nøkkelen til å forstå jødisk identitet, mener Gunnar Neegaard, som bruker påsken til å skrive ferdig boka "Når Gud bestemmer menyen", en bok om matreglene i de store verdensreligionene. Si meg hva du spiser, og jeg skal si deg hvem du er, sier ordtaket.

Gunnar Neegaard

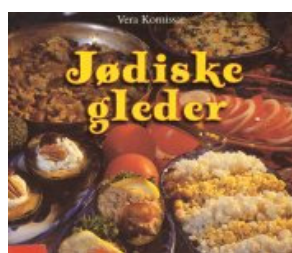
Svin

Gud ville at mennesket skulle være vegetarianer, i hvert fall tolker jødene skapelsesberetningen slik. Etter syndfloden lar Gud Noah spise kjøtt. Men bare fra de dyra som tygger drøv og har kløvde klover, altså de som står nærmest planteriket. Det er en av grunnene til at jødene ikke spiser svin. -Men det er mange grunner, sier Neegaard. Grisen er overhodet ikke et dyr for nomader.

Vera Komissar

en liten bok om jødisk mat.

En annen grunn er at svinet var et ganske grisete dyr, spesielt utsatt for parasitter. Vera Komissar i Det Mosaiske Trossamfunn i Trondheim tror det er grunnen:

- Svin var utsatt for trikiner. Jeg tror mange av våre regler er sunnheitsregler, sier hun. - Det gjelder også forbudet mot å spise blodmat. Man trodde at sjelen var i blodet, og sjelen tilhører Gud.

Men i tillegg var jo blod noe av det som den gang ble hurtig bedrevet, akkurat som skalldyr, sier Vera Komissar, som har gitt ut

KOLOFON

Sånn er livet

Post: RC41, NRK, 0340 OSLO

Tlf: 23 04 95 02

Faks: 23 04 74 70

sann.er.livet@nrk.no

IDOLENES MAKT 2004

[Høyt trykk i idolpanelet](#)[Møt idolpanelet!](#)[- Rart å være et merkenavn](#)[- Ikke hør på TV-duster!](#)[- Vær glad i den nasen du har!](#)[- Ikke heng meg på veggen!](#)[Kristopher Schau møtte sin](#)[overmann](#)[Kjendiser blir liksom-venner](#)[- Medievold gjør samfunnet](#)[hardere](#)[Unge jenter føler](#)[skjønnhetspresset](#)[Vi vil på TV \(og gjerne nakne\)](#)[Norsk ungdom vil ha spenning](#)

TANKE OG TENDENS

[En europeisk spøkeshistorie](#)[Shakespeare lever](#)[Vår tids eventyr](#)[En stemme for menneskeheten](#)[Uroens bok](#)[Fleksibilitetens pris](#)[Intet nytt fra Vestfronten](#)[Fortsatt brennende aktuell](#)

TENK OM

[Tenk om Bondevik ble diktator](#)[Tenk om...grensene stenges ?](#)[Tenk om ingen var fast](#)[ansatt ?](#)[Tenk Om de hvite blir i mindretall i](#)[Europa](#)[Tenk om staten overtok barna](#)[våre](#)[Tenk om toppidretten ble lagt](#)[ned...](#)[Tenk om vi ikke hadde hatt](#)[amerikanerne!](#)[Tenk om vi ble 120 år gamle...](#)[Tenk om Golfstrømmen forsvinner](#)

SÅNN ER LIVET

Sånn er livet sendes i NRK P2 kl

10:03 mandag-fredag. Reprise i

Blå Mix i NRK P2 som sendes fra kl

22:05 til midnatt mandag-torsdag.

[Redaksjonen](#)[Arkiv](#)

25 SISTE SÅNN ER LIVET

Fruktbarhetskult

Religionsviter Gunnar Neegaard tror svineforbudet henger sammen med at grisen, som er spesielt fruktbar, ble brukt i avgudsdyrkelsen i fruktbarhetskultene i Kanaaen.

Da jødene kom til det lovede land, møtte de folkeslag som hadde mange guddommer, og ofringer, og orgiastiske akter i hellige lunder og på hauger. Kampen mot fruktbarhetskulten på haugene går igjen i den hebraiske bibelen.

Fruktbarhetsdyrkingen handlet mye om å blande ting. Matfatet ble en effektiv måte å skille seg fra avgudsdyrkerne på. Mange matregler oppstår i en slags form for segregering mellom de Jahve-tro – og avgudsdyrkerne.

Generøse Allah

Tror du islam forbyr mye i matveien? Da må du tro om igjen. Det meste er faktisk tillatt å spise, altså "halal". Det er forbudt å spise blod, svinekjøtt, selvdøde dyr og alt som er helliget noen annen enn Allah. Ellers er alt spiselig, sier Neegaard.

Måtehold er viktig i islam. Det verste mennesket kan fylle er magen, sa Profeten Muhammed.

Fyll magen med en tredjedel vann, en tredjedel mat, og en tredjedel luft, heter det i en hadith.

- Hvorfor kan heller ikke muslimer spise svin?

- De arvet dette fra jødene, mener Gunnar Neegaard. - Religionene står på ryggen av hverandre. Religionene kommer inn i historien og beslaglegger framtida, nåtida og fortida. Det er det Muhammed gjør. Han konkurrerer ut gammel arabisk religion, og jødedommen og kristendommen, men noe inkorporeres.

Helse

Det meste kan altså spises. Allah er den omsorgsfulle far, som sørger for menneskets ve og vel, også dets helse. Derfor vektlegges sunnhet mer i islam enn i de fleste religioner. Profeten er en god ernæringsfysiolog, balanse preger islamsk medisin og matregler.

Mye er et opprør mot gammel arabisk religion, mange grufulle skikker, som islam gjør slutt på. Akkurat som jødedom er et stort framskritt i forhold til fruktbarhetskultene, der det blant annet forekom barneofringer.

Ny bordskikk

Jødene, og det Gamle testamentet, har altså mange matregler som skiller uren mat fra ren mat, urene mennesker fra rene. Med det Nye testamentet kommer et brudd, også i matveien.

- Det er fristende å si at det er ved bordet det skjer. Det er sagt at det Nye testamentet innfører ny bordskikk, sier Gunnar Neegaard. Det er mye snakk om mat i det Nye testamentet, tenk bare på fortellingen om den fortapte sønn. Det Nye testamentet gir et annet bilde av Gud. Nå blir all mat ren mat. Alle mennesker er rene mennesker. Det er ikke lenger gjerningene men troen alene, som i kristendommen kvalifiserer til nåden.

Drept

De skriftlærde fariseerne blir rasende over denne måten å behandle tradisjonen på, at Jesus stiller seg over loven slik den ble praktisert. Det er en del forskere som mener at Jesus ble drept på grunn av sin måltidspraktis, sier Gunnar Neegaard.

Du blir det du spiser

For den som tror på gjenfødelse, at livet er et kretsløp, blir grensa mellom dyr og mennesker åpen. Du blir det du spiser, tenker hinduen, og det får konsekvenser for hva hun putter i munnen. Niru Kumra, troende hindu, misliker både smaken av kjøtt og ideen om å spise kjøtt:

- Det sies jo at dyr også har en sjel. Man skal ikke drepe et dyr for å mette sin mage når det finnes så mange deilige frukter og grønnsaker man kan spise. Sier Niru Kumra, som synes det er rart at noen kan ha en gris, fra den

er liten, og så slakte den, selv om man har hatt den nærmest som et husdyr.

- Et dyr blir jo på en måte et stebarn. Når du har gitt den så mye oppmerksomhet, hvordan kan du da slakte og spise den etterpå?

Mat er viktig i hinduismen, som et kosmisk prinsipp. Matkjeden er også modell for det sosiale hierarki. Hinduismen er mangfoldig. Ofring var vanlig i den vediske tradisjonen, offeret skulle styrke gudene så de igjen styrket menneskene.

Niru Kumra

Seinere kom de asketiske bevegelsene som snudde opp ned på mange verdier og introduserte vegetarianismen. Den var en naturlig konsekvens av eden "Av meg har intet levende vesen noe å frykte". Men det er bare om lag 30% av hinduene i verden som er vegetarianere.

Sånn er livet, NRK P2, 5., 6., 7., og 9. april 2004

Reporter [Kristin Moksnes](#)

Bearbeidet nett av [Inger Braathen](#)

✉ [Tips andre om denne saken](#) 📄 [Utskriftsvennlig versjon](#)

Copyright NRK © 2009 - Telefon: 815 65 900 - E-post: info@nrk.no

..